

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

**2020
Ryantová**

BcA. Anna

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

BIBLIOFILIE

MOŘE AMÉB

BcA. Anna Ryantová

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Design

Studijní obor Ilustrace a grafický design

Specializace Ilustrace

Diplomová práce

BIBLIOFILIE

MOŘE AMÉB

BcA. Anna Ryantová

Vedoucí práce: Prof. akad. mal. Mikoláš Axmann
Katedra designu
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2020

Podklad pro zadání DIPLOMOVÉ práce studenta

Jméno a příjmení: **BcA. Anna RYANTOVÁ**
Osobní číslo: **D17N0072P**
Adresa: **U Kolejí 2, Praha – Liboc, 16100 Praha 614, Česká republika**
Téma práce: **Bibliofilie**
Téma práce anglicky: **Bibliophily**
Vedoucí práce: **Prof. akad. mal. Mikoláš Axmann**
Katedra výtvarného umění

Zásady pro vypracování:

Vybranými grafickými technikami vytisknout knihu, kterou autor ilustroval, zpracoval grafickou úpravu, vysázel, transponoval ilustrační doprovod do grafické technologie, vytiskl a svázal. Výstupem jsou tři exempláře knihy, každá z nich o rozsahu min. 64 stran a tři soubory grafických listů. Podpora klasické i digitální fotografie, videa, kombinované techniky. Logické přesahování hranic oboru ve prospěch otevřenosti. Průvodní zpráva bude o rozsahu min. 5 normostran.

Seznam doporučené literatury:

PECINA, Martin. Kniha a Typografie, 2011. ISBN 978-80-7294-813-0. NIKL, Petr. Lingvistické pohádky: pro trochu starší, ale ne zas tak moc staré!. Druhé vydání. Praha: Meander, 2015. Modrý slon (Meander). ISBN 978-80-87596-73-9. TSELENTIS, Jason. Typografie: o funkci a užití písma. V Praze: Slovart, 2014. ISBN 9788073918071. MARK, Wigan. Umění ilustrace: Vizuelní myšlení. Brno: Computer Press, 2010. ISBN 978-80-251-2970-8. KOČMAN, Jiří. H. Médium papír. Vyd. 2. Brno: Vutium, 2004. ISBN 80-214-2626-8.

Podpis studenta:

Datum:

Podpis vedoucího práce:

Datum:

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, červenec 2020

.....

podpis autora

OBSAH

1.	POPIS PŘÍPRAVY A REFLEXE PROCESU VLASTNÍ TVORBY	1
2.	CHARAKTER TEXTU A ILUSTRACÍ	4
3.	HLAVNÍ ZDROJ A MYŠLENKA DÍLA	5
4.	REŠERŠE	6
5.	POPIS DÍLA	8
6.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	9
	A) Knižní a periodická literatura	9
	B) Internetové zdroje	10
7.	RESUME	11
8.	SEZNAM PŘÍLOH	12

1. Popis přípravy a reflexe procesu vlastní tvorby

Během magisterského studia jsem se ve svém výtvarném projevu věnovala intenzivněji užité knižní ilustraci. Chtěla jsem se v ní rozvinout, zkusit se vydat dalšími cestami a možnostmi komunikace textu a obrazu. Během bakalářského studia jsem se v ilustraci začala věnovat propojování autorské fotografie s kresbou a grafikou. Na magisterském studiu jsem na své zkušenosti a práci navázala a začala jsem studovat i v ateliéru Užité fotografie. Toto studium mi přineslo možnost věnovat se fotografii v ilustraci více a vyzkoušela jsem si i opačnou metodu ilustrace, kdy jsem fotografie doplňovala vlastními texty.

Následná studijní stáž v Polsku mě rozvinula ve zkušenostech s dalšími grafickými technikami a jejich alternativních možnostech. Ty jsem použila v ilustracích do knihy jménem Noční Můla, kterou napsal můj švagr Dominik Melichar. Mladý český básník, korektor a redaktor. Tímto dílem pro děti začala naše autorská spolupráce. Vznikl hravý příběh o dospívání a imaginaci, doplněný ilustracemi na pomezí fotografie a grafické techniky. Nechala jsem na sebe působit text, který mi byl blízký a na mém dojmu z něj jsem postavila jeho obrazový doprovod, poskládaný na hře konkrétních tvarů z fotografie a proškrabávaných linek do vrstvy akrylové barvy a vosku na fotografiích (viz. Příloha č. 1).

V dalším semestru jsem vytvořila knihu o svém osobním prostoru.

V následujícím jsem pomocí fotografií, svižných kreseb a fotokoláží doplněných o autorské texty, vytvořila knihu o svém osobním prostoru, který mě obklopuje a ovlivňuje (viz. Příloha č. 2).

Na další stáži v Portugalsku jsem se zase vrátila k bádání v možnostech grafických technik a nechala jsem volnost své představivosti, kdy jsem se pustila do volné ilustrace. Začala jsem všemožnými způsoby kombinovat akvarel, koláž, frotáž, dekalk, kresbu tužkou, suchou jehlu, monotyp. Vznikla řada prostředí a atmosfér, které postupně začal spojovat jeden konkrétní tvar,

charakter tvora, který je něco mezi člověkem a ptákem (viz. Příloha č. 3). Při tvorbě mě postupně začala napadat kostra možného příběhu, který tvora provází, podle mých vlastních prožitků. Sepsala jsem jeho základní nápady a poslala ho mému švagrovi. Ten se rozhodl z mých nápadů sepsat příběh, který ilustrace doprovodí. Začali jsme tedy pracovat způsobem, kdy text a příběh vznikal zároveň s ilustracemi. Vždy jsme si své pokroky v ilustracích a textu posílali a navzájem se zase doplňovali. Zároveň jsme si svými nápady a podněty zasahovali i do práce toho druhého. Vznikl tak jedinečný osobní projekt ze vzájemně se vyvíjející imaginace.

Postupem času jsem z vyzkoušených technik vybrala kombinaci frotáže - otisku a tužkové kresby.

Frotovala jsem konkrétní předměty, které ale vytvořili neurčité pozadí, prostředí, pro další představivost čtenáře. Pracovala jsem částečně s náhodou, s nekontrolovatelností. Dosazovala jsem do těch bezčasých krajin tvora, který jediný byl konkrétní (viz. Příloha č. 4). Jako linka jeho myšlenek, sebe sama v příběhu. Jako to že jsem já tady a teď (tvor) je to jediné, čím si mohu být v tomto světě jist. Konkrétní tvar, slova, kterých se mohu v příběhu chytit.

Tyto kompozice jsem převáděla do techniky suché jehly, kterou jsem ryla do polypropylenových desek a otiskla jsem je v barevné i černobílé soutisky pomocí monotypu (viz. Příloha č. 5). Po návratu do Čech jsem barvené velké soutisky považovala za konečnou kombinaci technik. Při skenování a následném digitálním tisku jsem však zjistila, že se ztrácí jemné detaily a tóny a že tyto grafiky vyzní a fungují téměř jen jako vystavené originály (viz. Příloha č. 6). Měly být s knihou vystaveny v budoucím výstavním projektu, zastupující proces tvorby. Pro knižní ilustraci jsem proto zvolila jiný způsob. Takový, kdy není zaplněna celá tisková plocha, ale pouze vyryté části a pak jen lokální barevné plochy, přenosem na tiskovou matrici ze sekundární tiskové matrice. Pro prostředí výsledných tisků grafik jsem zvolila otisky lidské kůže. Kůže totiž nabízí bohatství rozmanitých struktur a tónů. A vytvářím tím alegorii, že tvor v příběhu prochází při pouti ve skutečnosti sám sebou (viz. Příloha 7).

Otisky kůže jsem skenovala a digitálně nechala vytisknout na hlubotiskový papír. Papír jsem pak namáčela a následně na něj přes otisky vytiskla hlubotisk. Tento způsob jsem zvolila kvůli lepší kontrolovatelnosti kompozice, intenzity barev, a také protože každý papír na hlubotisk má strukturu, která otiskům mění charakter.

Kombinace těchto způsobů vytvářejí ostrůvky ucelené linky snového šedého charakteru s barvenými akcenty komunikující s typografií a příběhem.

2. Charakter textu a ilustrací

Text příběhu je psán v ich formě. Charakter textu je změť událostí, nepřeložitelných slovních hříček. Konverzací, kdy přesně nevíme, kdo zrovna mluví. Jako myšlenky, které běží. Otázky, které vyvstávají na mysl. Nevíme přesně, co se děje. Čteme jen ubíhající myšlenky tvora a cestu z jeho pohledu. Tato stylizace psaní je autorovým záměrem. Každý si v této změti může najít něco, co ho osloví, nabízí možnost vyložit si ho různými způsoby. I charakter ilustrací je tedy ne zcela přehledný. Nedávající jasnou odpověď, jak ubíhající krajina vypadá. Jestli je to vůbec prostor, konkrétní předměty, ostrůvky krajiny nebo těla, atd. Pozadí ilustrací je v několika případech nekonkrétní a atmosférické, rozmlžené v kontrastu s tvorem, který je ostrý a jasně daný. Ve většině ilustrací však záměrně pozadí zcela chybí, aby se vytvořil neurčitý, snový a bezprostorový stav.

Na začátku knihy bylo však potřeba v kresbě jasně definovat tvar tvora, jeho podobu, tvář, jeho proměny podoby, aby se s ním mohl čtenář seznámit a ztotožnit. V pár kompozicích se pak objevují jen jeho části, atributy a díky nim víme, kde se tvor nachází, i když ho nevidíme celého.

3. Hlavní zdroj a myšlenky díla

Ilustrace s příběhem odráží atmosféru mých tehdejších i současných prožitků. Vytváří alegorický příběh cesty za opuštěním starých kořenů a hledáním nových. I když je to neskonalý proces a putování, při kterém člověk musí vystoupit sám ze sebe, překročit své hranice a i ztratit kus svého starého já. Tvůr se v příběhu vydává na pouť za něčím lepším, neznámým. Vystupuje ze svého šedivého nehybného a bezemočního prostředí, a vydává se na pouť za mořem, pozitivním místem, které je plné pohybu a barev, místem, kde mu bude jinak, lépe.

Během cesty přemýšlí nad tím, jestli je skutečně pravda a pro něj nejlepší, co mu řekla nějaká v příběhu neznámá autorita. Postupně s tím bojuje a dochází s ní k rozporu. Na cestu od ní dostal pyžamo, které si nemá za žádnou cenu sundávat. Které sice škrábe a kouše, ale má ho ochránit a hřát. Cestou se ale z pyžama stává těžké svírající brnění. Na úplném konci cesty si ho sundá a moře se vylije přímo z něj. To místo, které celou dobu hledal, najde sám v sobě.

Důležitou myšlenkou je, že když se otevřeme tomu, co přijde, poznáme své okolí, sami sebe. A když konfrontujeme přeludy a nepravdy, zamýšlíme se nad věcmi vlastním rozumem a podle našeho nejlepšího uvážení, přicházíme na vlastní cestu.

Nalezení sebe sama a potýkání se s iluzemi o světě jsou největšími problémy dospívání a nemohu tvrdit, že jsem nad nimi zvítězila. Tvůr příběhu je zčásti mým vlastním procesem a zvu tak čtenáře, aby ho sdílel se mnou. Přestože toto abstraktní dílo nelze považovat za jednoznačný komentář, zvolili jsme tento styl, aby čtenáře ponoukalo jemnými náznaky k myšlenkám, kterými se sama zabývám, a spolu s ním můžeme dojít k závěrům, aniž by nás ovlivňovaly jakékoliv přeludy a nepravdy. Kniha byla vytvořena s myšlenkou, že někdo další, kdo prožívá podobné chvíle jako já, v ní nalezne útěchu nebo alespoň chvíli rozptýlení.

4. Rešerše

Inspirací pro mě byla kniha Malý princ od autora Antoine de Saint-Exupéry, ve kterém se řeší střet dětského světa se světem dospělých. Malý princ se vydává na jiné planety, aby poznal, jak to funguje ve světě a potkává různé typy lidí. Kniha Malý princ je náhledem do fungování tehdejší společnosti.

Má kniha je spíše vhléd do myšlenek dospívajícího člověka, dítěte, řešícího osamostatňování od rodičů a vydávání se na vlastní cestu životem. Řeší rovinu, že to, o čem sníme, fantazírujeme, se možná děje. V ilustracích jsou nakreslené i ty věci, které si tvor představuje. Otázkou je, jestli je chceme vidět nebo jestli jen přijímáme to, že jsou to pouze naše představy. Jestli přijímáme za skutečnost jen to, co vidíme a to co nám někdo říká, nebo jestli se otevřeme vlastním představám a ty se pak stanou skutečností.

Další inspirací pro mě byla knižní tvorba Daisy Mrázkové, české ilustrátorky a spisovatelky knih pro děti. Tato autorka ve svých knihách řeší myšlenky, že člověk zapomněl na přírodu, že obyčejné věci bývají ty nejcennější, jak je důležité být svobodný, a že se nevyplácí vydávat se za něco, co nejsme. Její knihy jsme doma četli od malička a ráda se k nim i teď v dospělosti vracím. Jsou určeny primárně dětem, ale i jako dospívající člověk v nich nacházím velkou moudru a pokaždé v nich najdu něco nového, co je pro mě zrovna aktuální a co si z nich odnesu.

Ve své knize se snažím o podobnou osobní nadčasovost pro dopívající a dospělé čtenáře. Styl knihy vybízí k tomu, aby se k ní člověk zase po nějaké době vracel a hledal v ní nové podněty.

V ilustracích Daisy Mrázkové se objevuje práce s velkou nekonkrétní plochou, vytvořenou často technikou dekalku, v jehož strukturách pak vypíchne nějaké konkrétní tvary a zasazuje do nich malé, někdy skryté konkrétní postavy. Vyjadřuje tím kontrast malého dítěte k celému světu a nechává prostor pro fantazii.

Dále mě inspiroval podobně pracující autor Jiří Trnka, například ve své knize pro děti Broučci, kde vytváří prostředí pro své tvory za spolupráce řízené náhody pomocí technik frotáže a dekalku (viz. Příloha č. 10).

Dekalk se používal v surrealismu například při vytváření stranově symetrických abstraktních otisků barevných skvrn z přeloženého papíru. Důležitou roli hraje prvek náhody a následná interpretace obrazců. Tuto techniku propagoval Max Ernst stejně jako frotáž, k vytváření takzvaných nereálných realit, kdy jsou nereálné předměty a postavy složeny z konkrétních struktur. Nebo tvarů, které k něčemu konkrétnímu odkazují. A tím nám dává pole pro představivost a vlastní interpretaci.

5. Popis díla

Mou diplomovou prací je 116ti stránková ilustrovaná kniha určená pro dospívající a dospělé čtenáře nesoucí název Moře améb.

Autorem textu je Dominik Melichar. Text je psán v *ich* formě. Žánrem díla je *lyrická próza*.

Formát knižního bloku je 210x245 mm.

V sazbě textu je použitý font *Tusar Text OSF*. Na titulu a v paginaci je použit font *Negro*.

Kniha obsahuje černobílé ilustrace se zásahem modré, žluté a červené barvy. Tyto barvy se objevují i v paginaci.

Ilustrace jsou vytvořeny technikou frotáže, hlubotisku a monotypu. Jako matrice byly použity polypropylenové desky a tisk byl proveden barvami Charbonnel Aqua wash.

Obal knihy tvoří potištěné knihařské plátno a přebal potištěný recyklovaný papír Flora, na který je natištěn i obsah celé knihy.

Titul knihy obsahuje vlepený originální tisk grafiky portrétu hlavního hrdiny.

Kniha je vytištěná a svázaná v nákladu 4 výtisků.

Součástí prezentace je soubor grafických listů s originálními tisky a dva digitálně tištěné plakáty s portrétem hlavní postavy.

6. Seznam použitých zdrojů

A) Knižní a periodická literatura

1. PECINA, Martin. Kniha a Typografie, 2011. ISBN 978-80-7294-813-0.
2. NIKL, Petr. Lingvistické pohádky: pro trochu starší, ale ne zas tak moc staré!. Druhé vydání. Praha: Meander, 2015. Modrý slon (Meander). ISBN 978-80-87596-73-9.
3. TSELENTIS, Jason. Typografie: o funkci a užití písma. V Praze: Slovart, 2014. ISBN 9788073918071.
4. MARK, Wigan. Umění ilustrace: Vizuální myšlení. Brno: Computer Press, 2010. ISBN 978-80-251-2970-8.
5. KOČMAN, Jiří. H. Médium papír. Vyd. 2. Brno: Vutium, 2004. ISBN 80-214-2626-8.

B) Internetové zdroje

1. <http://www.baobab-books.net/chlapecek-dalka>
2. <https://cs.wikipedia.org/wiki/Dekalk>
3. <http://www.baobab-books.net/co-se-stalo-kdyby>
4. <https://images.app.goo.gl/wrH8LCYr8z3pzb3D6>
5. <https://images.app.goo.gl/5EH9KAKRPbozNm5p8>
6. <https://images.app.goo.gl/AC3MDG7cJufvqBPk9>
7. <https://images.app.goo.gl/LGoxDyXUhPQbQRLy6>
8. <https://images.app.goo.gl/NaZHVD9dCs6HkALMA>

7. Resume

My diploma thesis is an illustrated book intended for adolescents and adult readers. It is called the Sea of Amoeba.

The illustrations and the story reflect the experiences from my study internship in Portugal. It creates a dreamy story of a journey and searching for a new place to live.

The author of the text is Dominik Melichar, Czech poet, editor and proofreader. The illustrations and story of the book were created together and they illustrate each other. I designed the illustrations and the themes of the story, and the writer built the story.

The story is told from the point of view of a creature similar to a human and a bird. In the story the creature embarks on a pilgrimage overseas. But it eventually finds it inside itself.

The story is an insight into the thoughts of a young adult embarking on their own journey through life.

The inspiration for my work was, for example, the book *The Little Prince* by Antoine de Saint-Exupéry. Furthermore, the book work of Daisy Mrázková, Jiří Trnka.

The illustrations and typesetting of the book is in shades of gray, with an impact of blue, yellow and red. The illustrations are created using the gravure and monotype terry technique.

The presentation of the work includes a set of graphic sheets with original prints and two posters with a portrait of the main character.

8. Seznam příloh

Příloha č. 1

Kniha Noční Můla - kombinace analogové fotografie a proškrabávání do vrstvy vosku a akrylu na vytištěné fotografii. Text Dominik Melichar.

Příloha č. 2

Kniha Bezprostor - kombinace analogové fotografie, kresby. Text autorské básně.

Příloha č. 3

První skicy - kombinace akvarelu, koláže, frotáže, dekalku, kresby tužkou, hlubotisku, monotypu.

Příloha č. 4

Kombinace frotáže - otisku, kresby tužkou na jemný novinový papír.

Příloha č. 5

Převod frotáží s kresbami do suché jehly a monotypu.

Příloha č. 6

Velkoformátové grafiky. Kombinace suché jehly, monotypu a frotáže.

Příloha č. 7

Ukázky dvojstran z knihy Moře Améb.

Příloha č. 8

Titul a přebal knihy.

Příloha č. 9

Proces tisku suché jehly z polypropylenové matrice.

Příloha č. 10

Inspirace u knižních autorů.

Příloha č. 1

Kniha Noční Můla - kombinace analogové fotografie a proškrabávání do vrstvy vosku a akrylu na vytištěné fotografii. Text Dominik Melichar.

Příloha č. 1

Kniha Noční Můla - kombinace analogové fotografie a proškrabávání do vrstvy vosku a akrylu na vytištěné fotografii. Text Dominik Melichar.

Příloha č. 2

Kniha Bezprostor - kombinace analogové fotografie, kresby. Text autorské básně.

Políráte se každým oscilacím sesourají
kolik dní strávených jejich aaroznívaním.

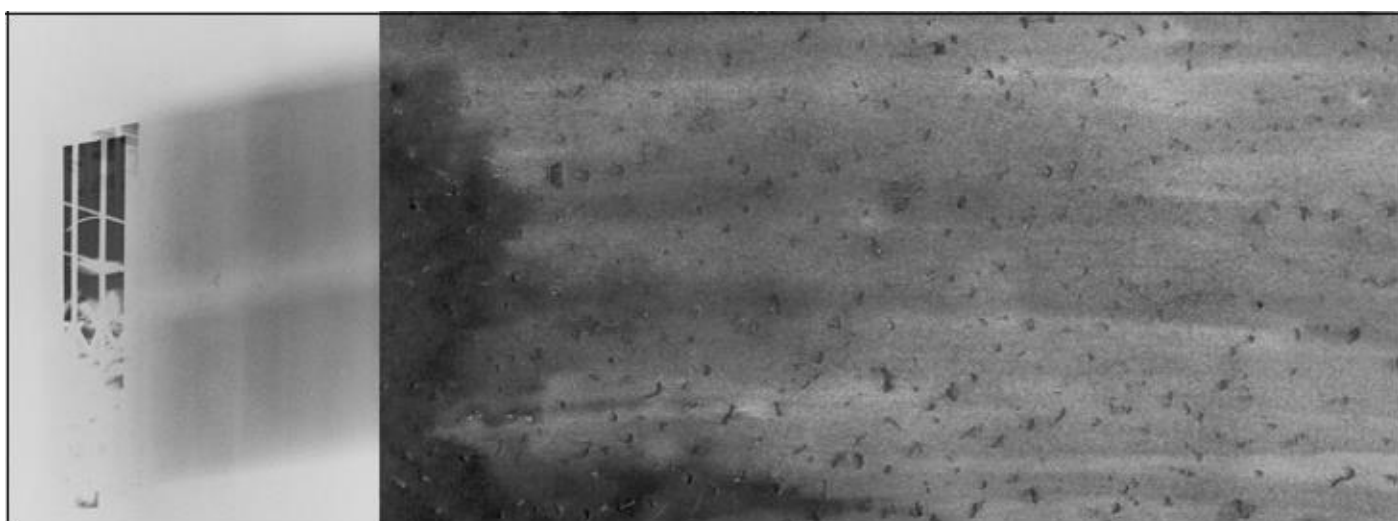
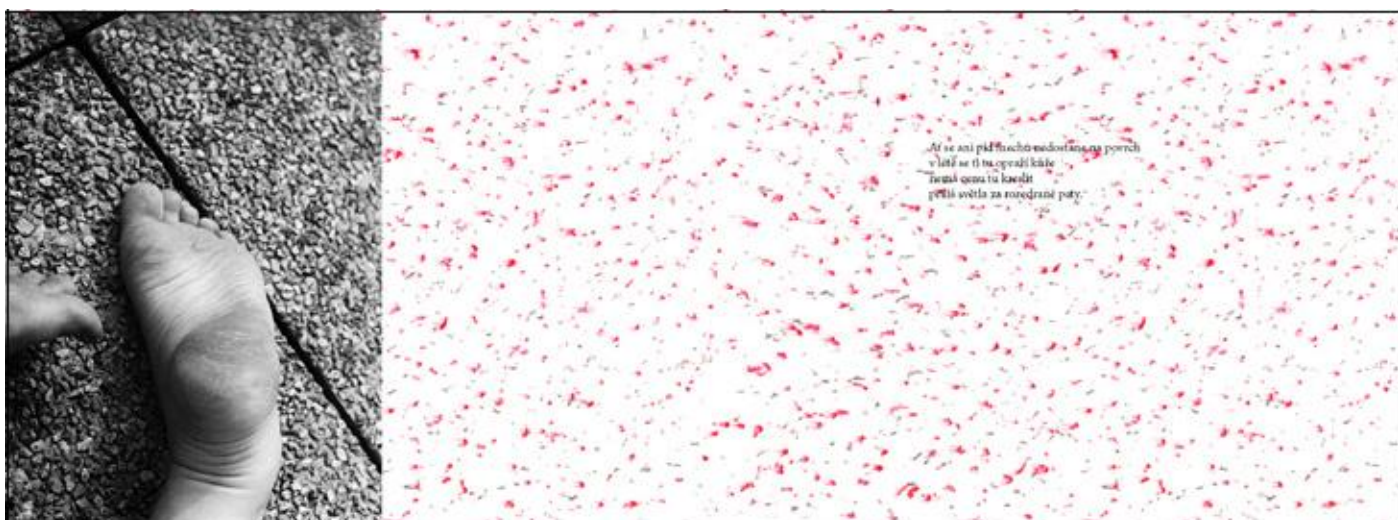
Lejší než když už na nich
něčto nesedává.

Přívětrost uí nich vřek
pár slabých vlasů
přes ně je vidět hlava
odložený kůle nahromadí na kraj
když se otočí, vřezadí se
od stna čeká na chladno večera.

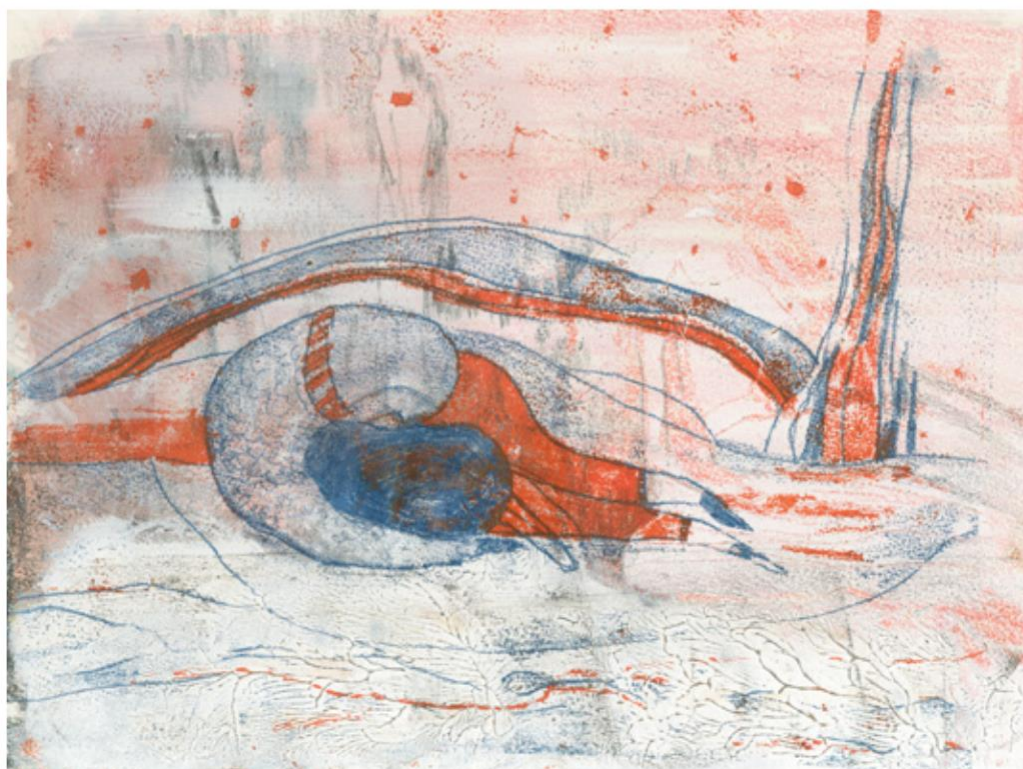
Příloha č. 2

Kniha Bezprostor - kombinace analogové fotografie, kresby. Text autorské básně.

Příloha č. 3

První skicy - kombinace akvarelu, frotáže, dekalku, monotypu.

Příloha č. 3

První skicy - kombinace akvarelu, koláže, frotáže, kresby tužkou, monotypu.

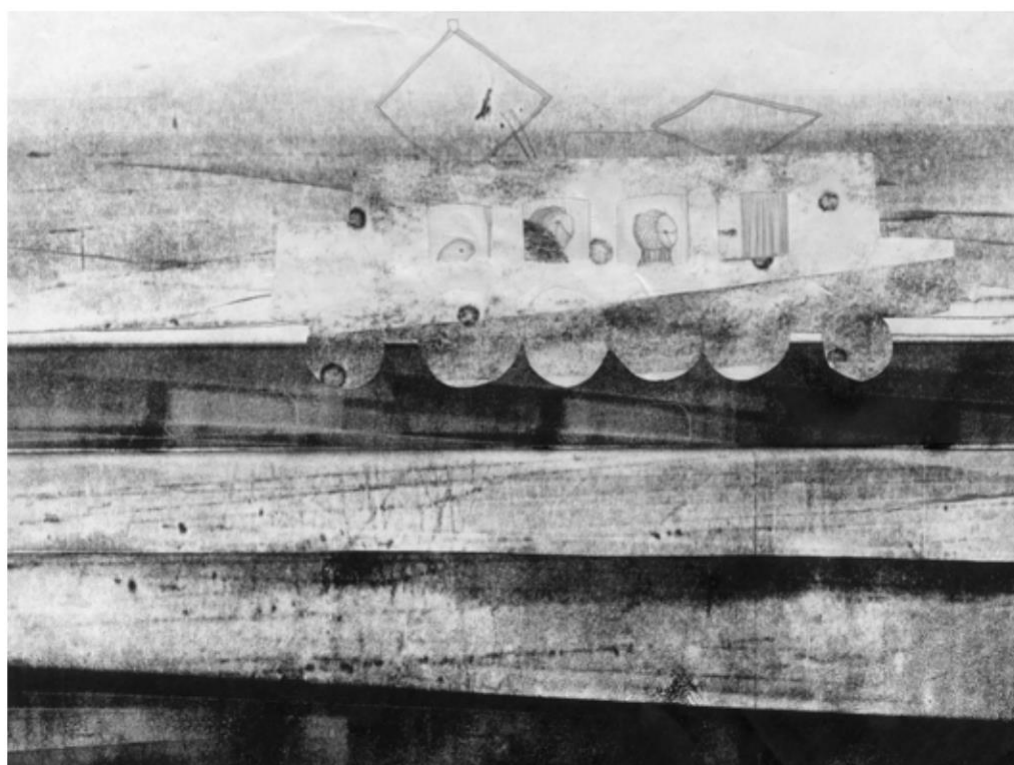
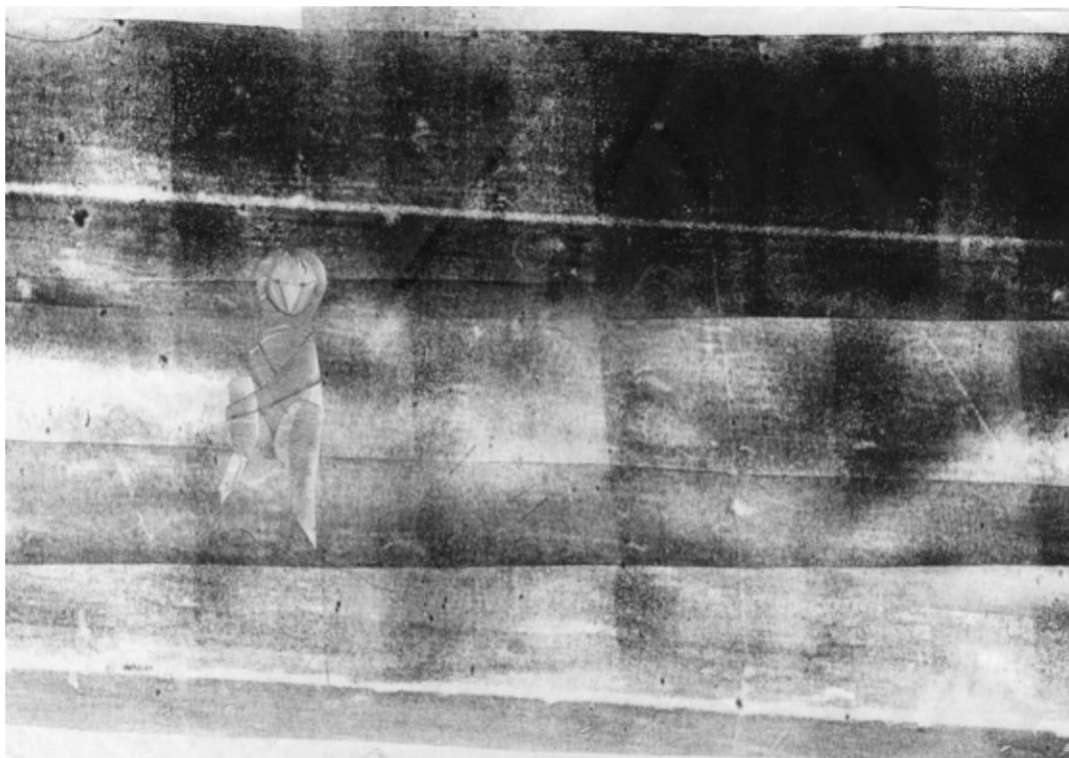
Příloha č. 3

První skicy - kombinace akvarelu, koláže, frotáže, dekalku, monotypu.

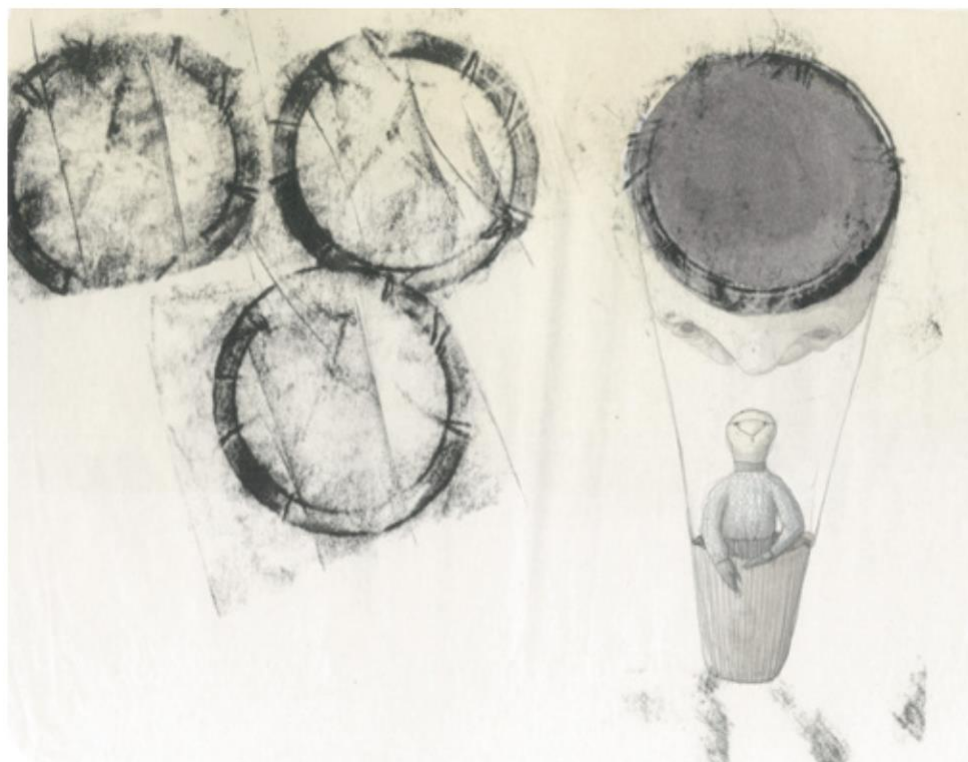
Příloha č. 3

První skicy - koláže, frotáže, dekalku, kresby tužkou.

Příloha č. 3

První skicy - kombinace akvarelu, frotáže, kresby tužkou.

Příloha č. 3

První skicy - kombinace akvarelu, hlubotisku, monotypu.

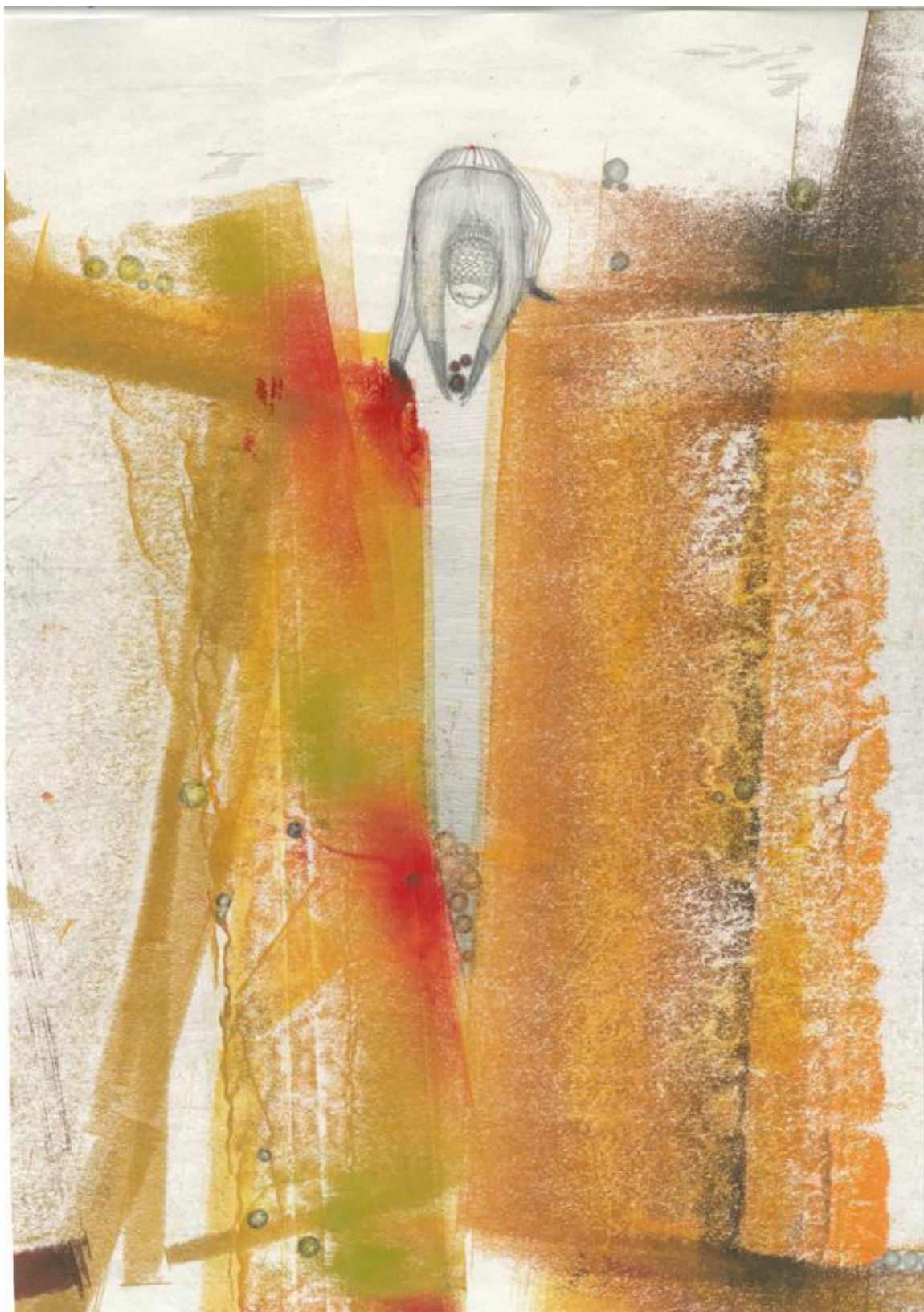
Příloha č. 4

Kombinace frotáže - otisku, kresby tužkou na jemný novinový papír.

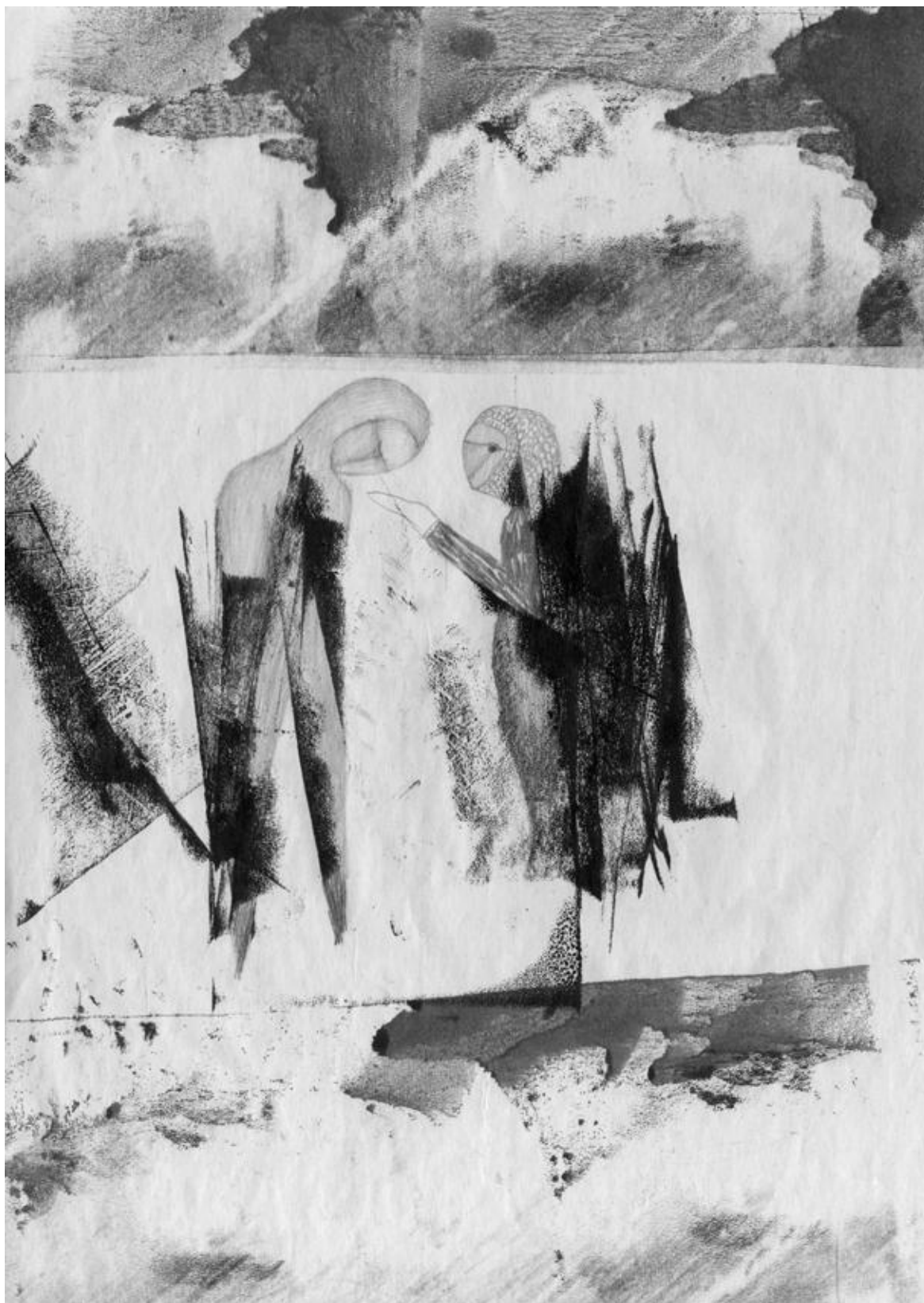
Příloha č. 4

Kombinace frotáže - otisku, kresby tužkou na jemný novinový papír.

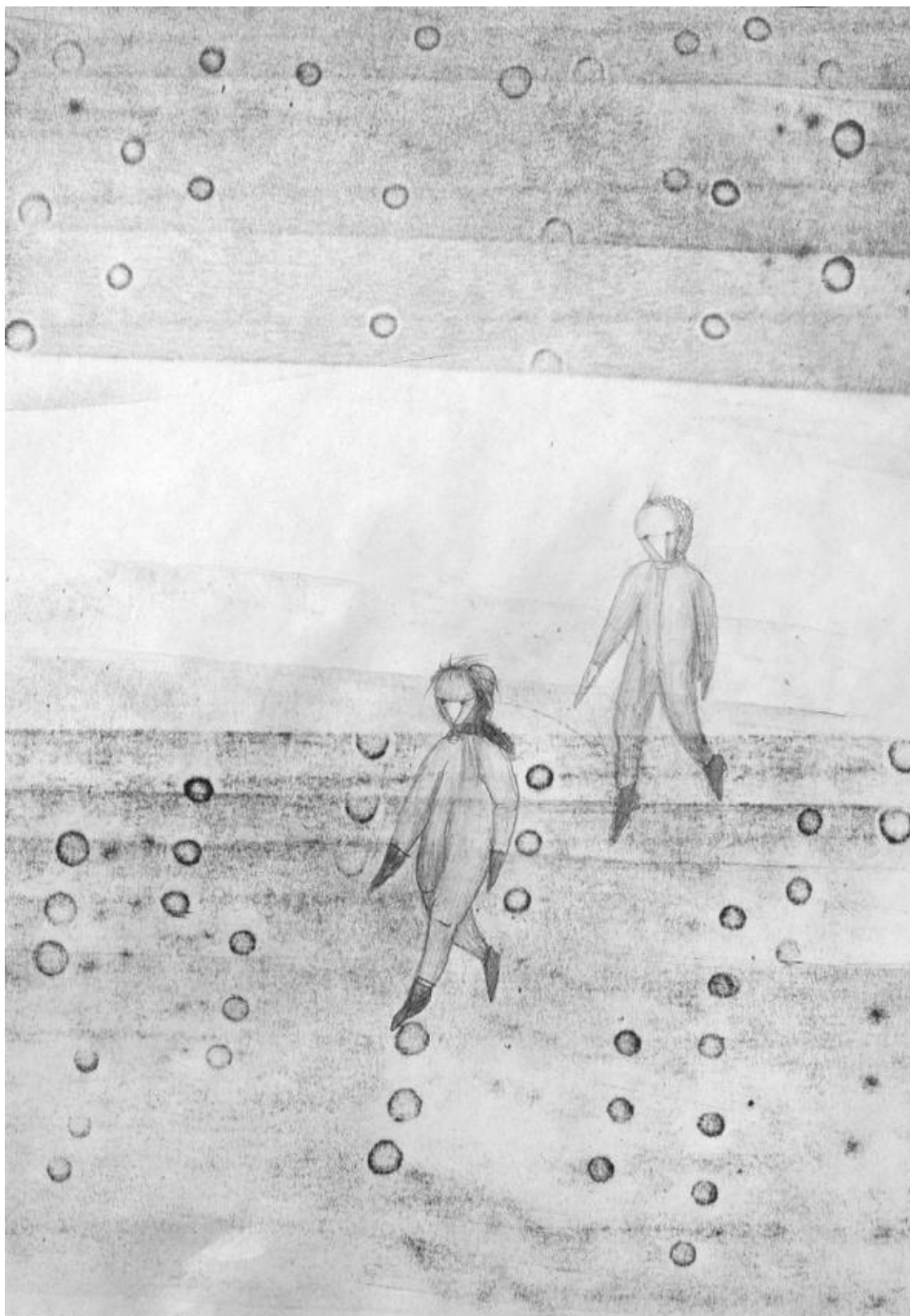
Příloha č. 4

Kombinace frotáže - otisku, kresby tužkou na jemný novinový papír.

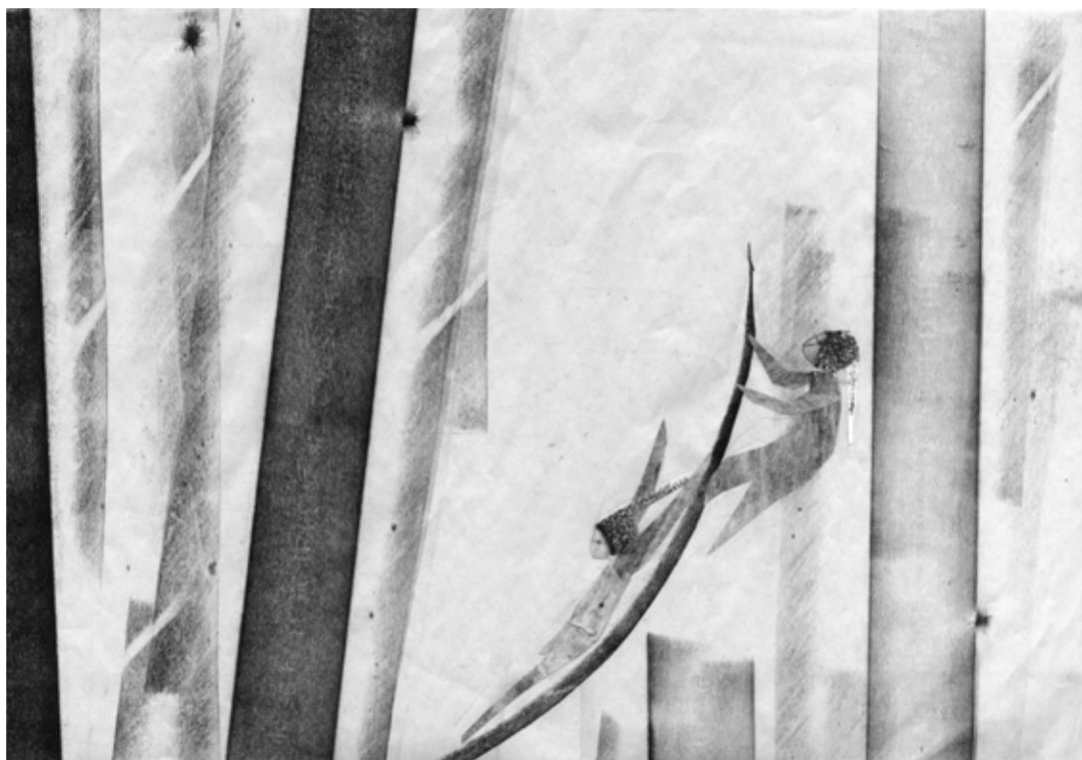
Příloha č. 4

Kombinace frotáže - otisku, kresby tužkou na jemný novinový papír.

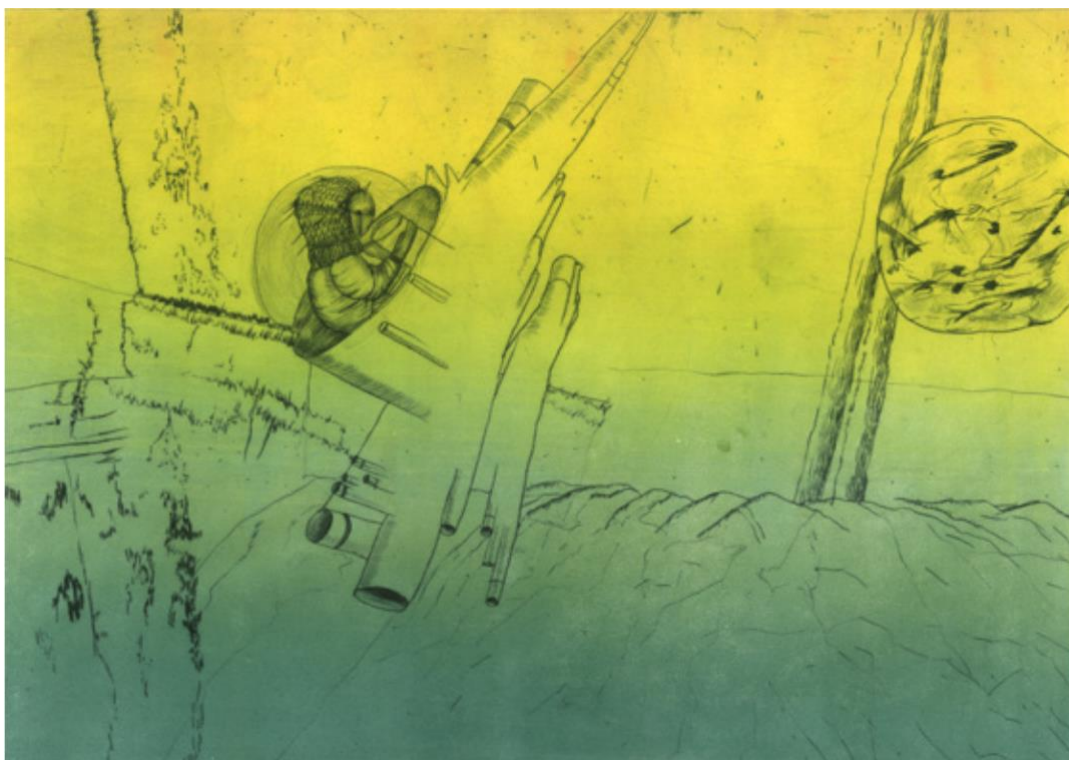
Příloha č. 5

Převod frotáží s kresbami do suché jehly a monotypu.

Příloha č. 5

Převod frotáží s kresbami do suché jehly a monotypu.

Příloha č. 5

Převod frotáží s kresbami do suché jehly a monotypu.

Příloha č. 6

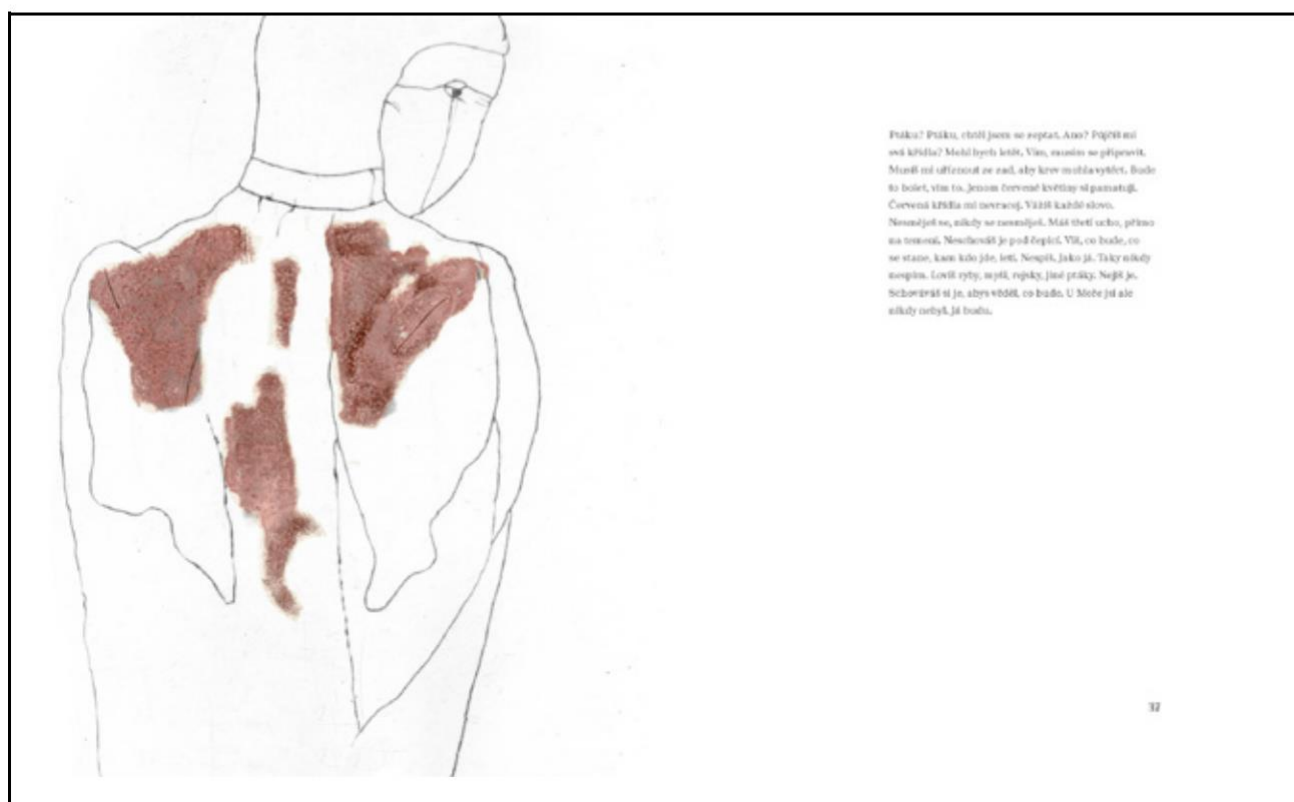
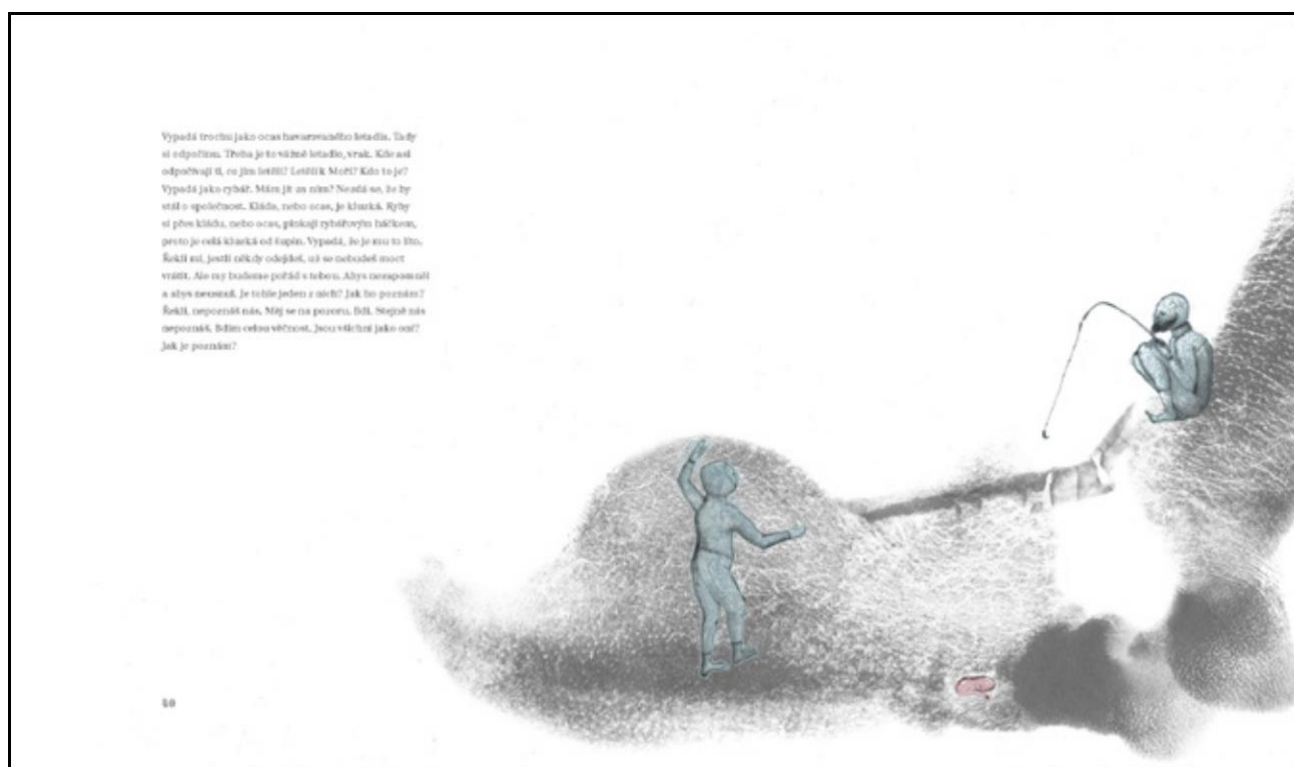
Velkoformátové grafiky. Kombinace suché jehly, monotypu a frotáže.

Příloha č. 7

Ukázky dvojstran z knihy Moře Améb.

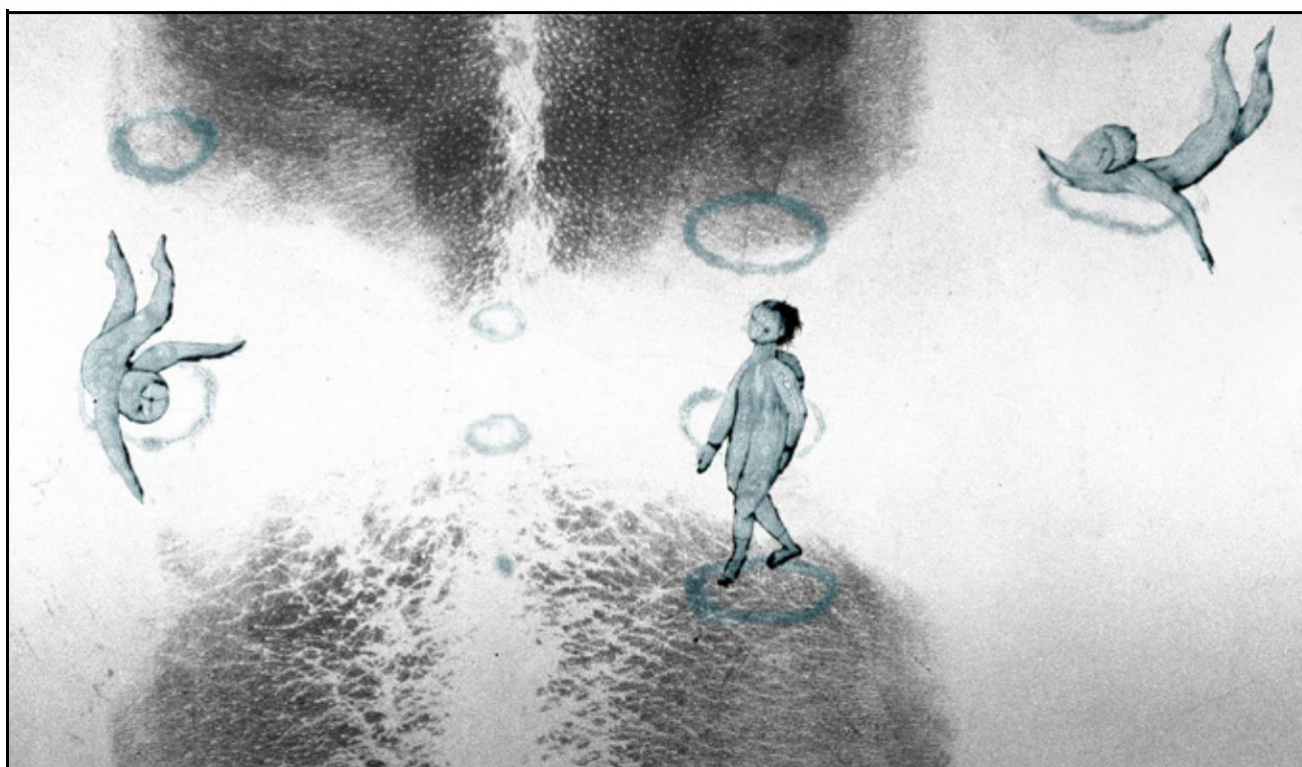
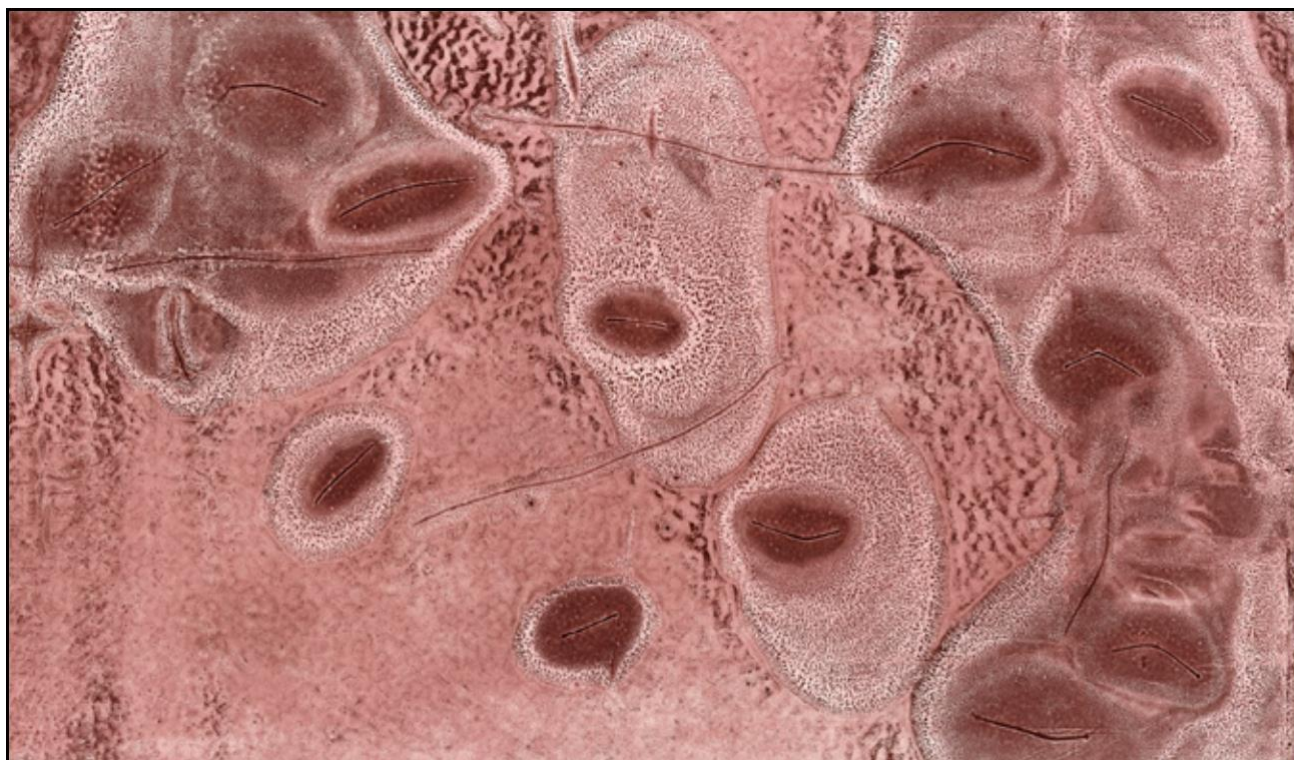
Příloha č. 7

Ukázky dvojstran z knihy Moře Améb.

Příloha č. 7

Ukázky dvojstran z knihy Moře Améb.

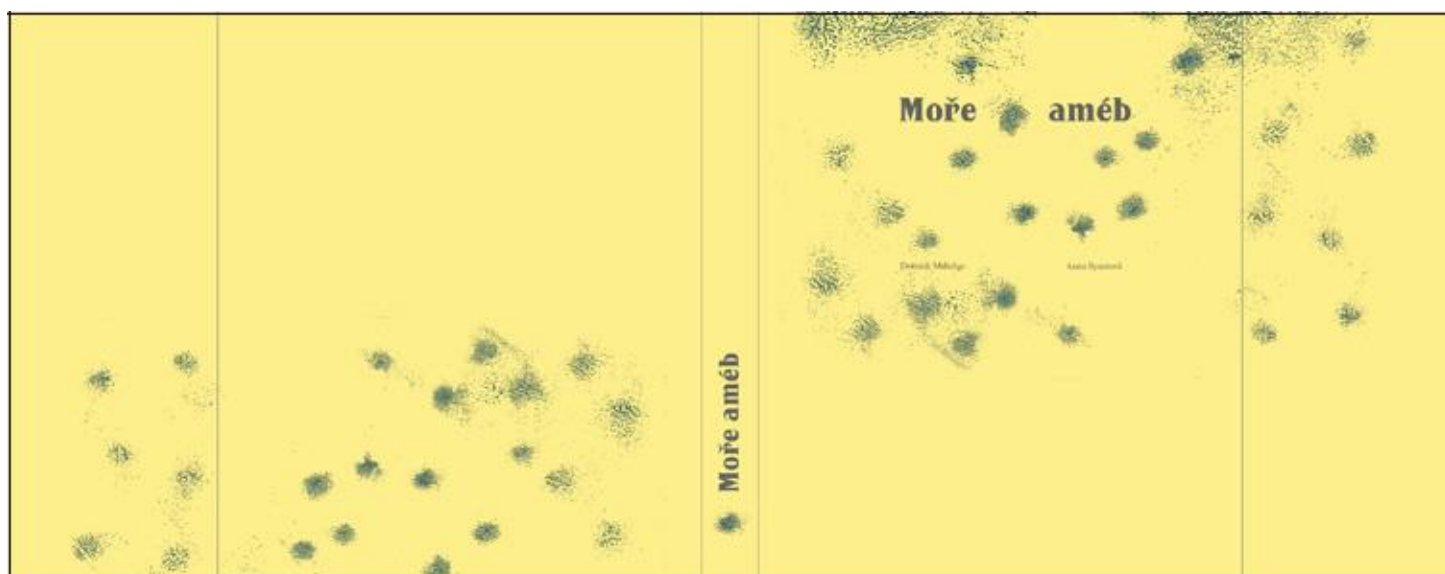
Příloha č. 7

Ukázky dvojstran z knihy Moře Améb.

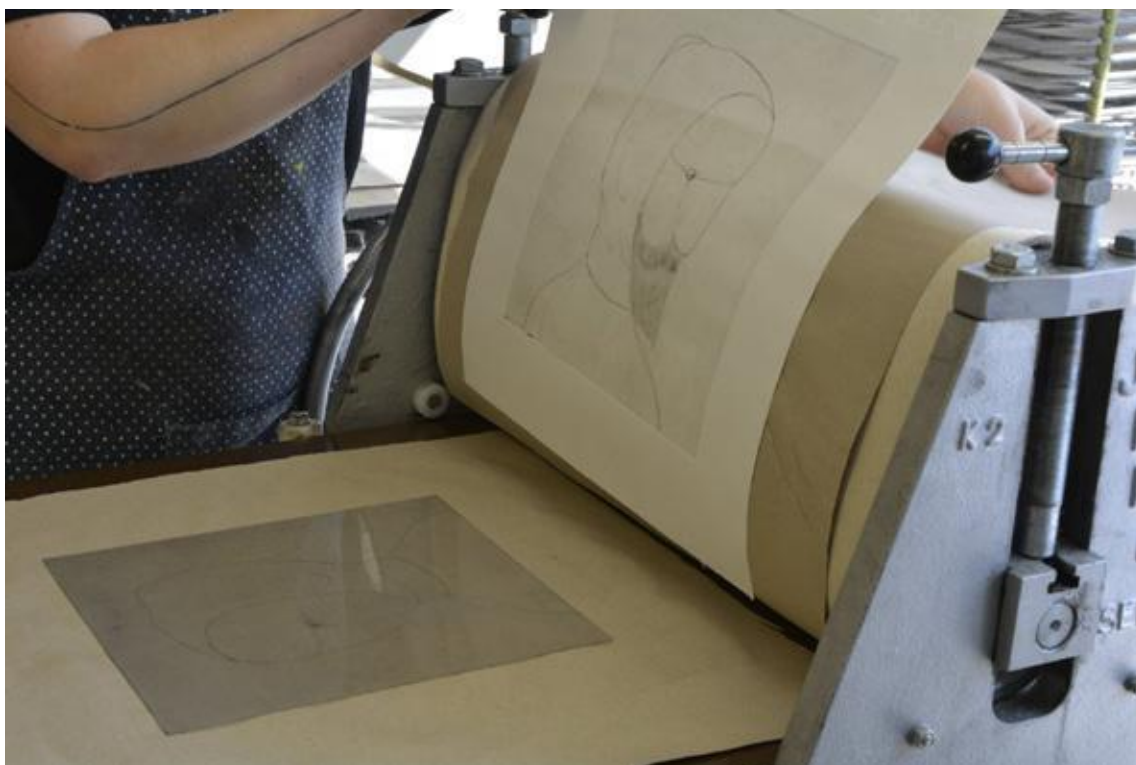
Příloha č. 8

Titul a přebal knihy.

Příloha č. 9

Proces tisku suché jehly z polypropylenové matrice.

Příloha č. 9

Inspirace u knižních autorů.

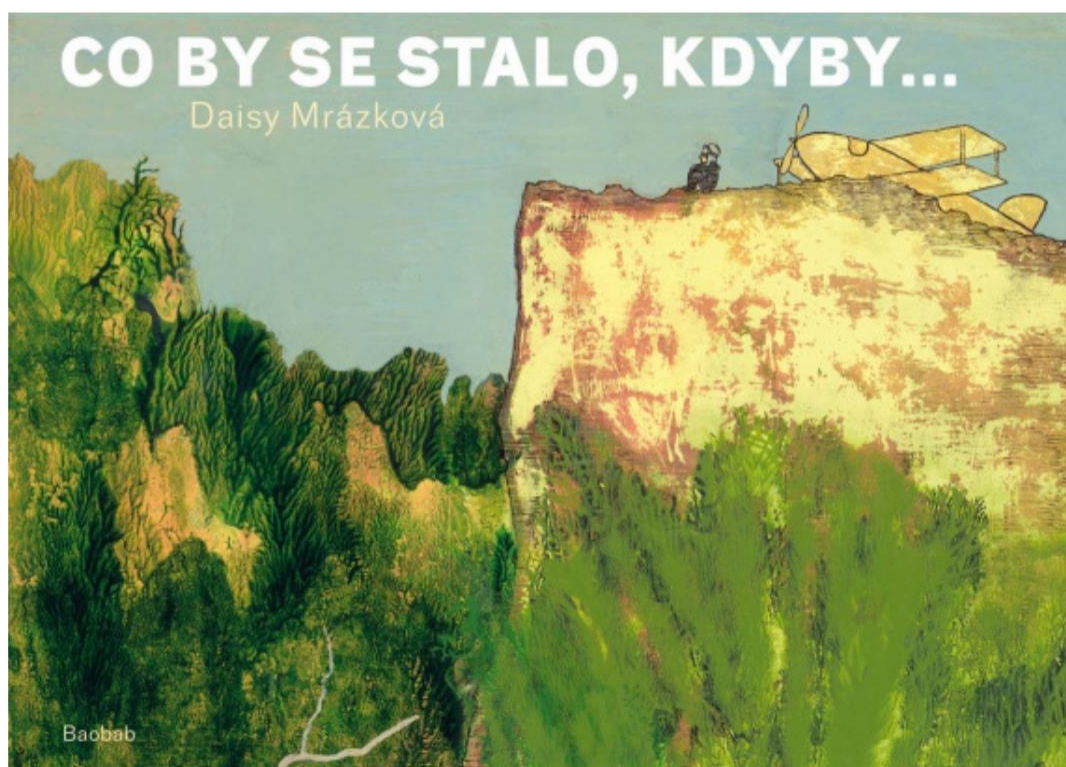
Daisy Mrázková.

Příloha č. 9

Inspirace u knižních autorů.

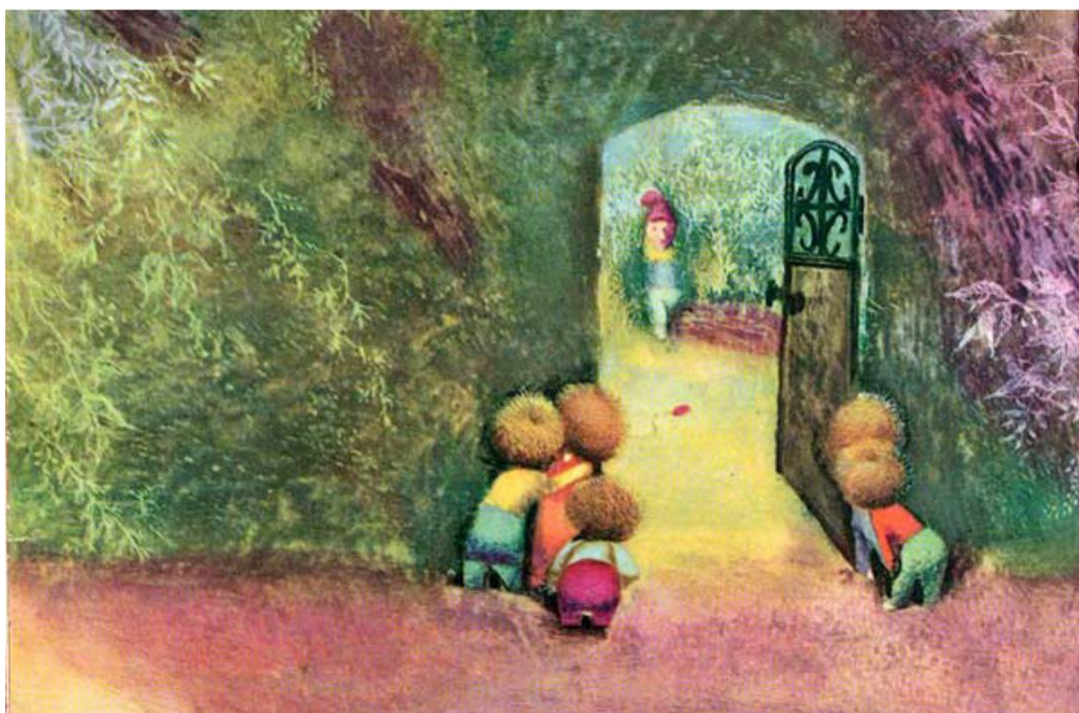
Daisy Mrázková.

Příloha č. 9

Inspirace u knižních autorů.

Jiří Trnka

Příloha č. 9

Inspirace u knižních autorů.

Max Ernst

